

Родючість ґрунту як його особлива властивість.

Вода й поживні речовини є основними чинниками родючості. Важливою особливістю родючості є її специфічність. Той самий ґрунт може бути родючим для одних рослин і зовсім неродючим для інших. Наприклад, заболочені ґрунти виявляються родючими для болотних рослин і неродючими (без докорінного поліпшення) для культурних. На підзолистих ґрунтах одержують значний врожай льону, проте вони майже непридатні для вирощування цукрових буряків. Тому родючість ґрунту треба оцінювати щодо певних рослин.

Є кілька видів родючості. Звичайно виділяють родючість природну і штучну, а також родючість ефективну і потенціальну.

Природна родючість - це та родючість, яку має ґрунт за рахунок своїх природних властивостей. Штучну родючість створює людина внаслідок дії на ґрунт на базі природної родючості. Проте родючість ґрунту не завжди проявляється повністю. Тому, оцінюючи родючість ґрунту, виділяють ефективну родючість - ту, яка виявляється в даних умовах, і потенціальну родючість - ту, яка може виявитися при створенні умов для максимального використання всіх властивостей ґрунту щодо формування врожаю. Ефективна родючість виявляється в конкретній величині врожаю, який одержують у певних умовах. Вона залежить від вмісту в ґрунті доступної рослинам води та поживних речовин. Потенціальна родючість визначається загальним, валовим запасом елементів живлення. Згодом деякі раніше недоступні для рослин сполуки можуть перейти в іншу, доступну форму. У результаті потенціальна родючість частково перетворюється на ефективну.

Склад ґрунту умовно можна поділити на чотири частини: тверду, рідку, газоподібну й живу. Тверда частина ґрунту - це мінеральні та органічні речовини. Рідка - це вода й розчинені в ній солі. Газоподібна - це повітря, яке заповнює вільні від води пори ґрунту. Жива частина - це бактерії, гриби, водорості та інші найпростіші організми. Тверда частина ґрунту складається з частинок різної величини, які називаються механічними елементами. Серед них виділяють пісок і глину. За тим, який відсоток піску та глини знаходиться в ґрунті, визначають його механічний склад. За механічним складом ґрунти діляться на піщані, супіщані, глинисті й суглинисті.

В Україні піщані та супіщані ґрунти поширені на Поліссі. У лісостепу і степу переважно суглинисті ґрунти. Глинисті ґрунти зустрічаються невеликими масивами на півдні країни.

До твердої частини ґрунту, крім мінеральних речовин, входить гумус, або перегній.

Так називають органічні з'єднання, які утворюються при розкладі рослинних решток. У гумусі зосереджено найбільше елементів живлення для рослин; чим більше гумусу в ґрунті, тим він родючіший.